

Muhterem Kardeşim Şükrü Bey

Hizmete ait bazı meseleler hakkında benimle istişare etmeyi hüsn-ü zannınıza binaen münasip görmüşsünüz. Cenab-ı Peygamber (A.S.M.) **“Müşavere edilen emindir.”** buyuruyor. Çünkü müsteşar, yani kendisiyle istişare edilen zat emin, mütefekkir, müstakim olmalı, hem dahi gadap göstermekten beri, pek ciddi, halim, sabırlı ve hayırhah olmalıdır. Zira, bir hadis-i şerifte

“Her kim kendisiyle müşaverede bulunan kardeşine bildiği hâlde, hilafına bir beyanda bulunursa, şüphesiz hıyanet etmiş olur.” Ayrıca,

“Her kim istişare ederse rüşde mazhar olur, her kim müşavereyi terkederse hatadan kurtulamaz.”

mealinde bir hadis-i şerif de vardır.

Aziz kardeşim, müsteşara ait mezkûr sıfatlara lâyük olmadığım halde teveccühünüzü bir dua kabul ederek mektubunuza cevap olacak noktaları izah etmeden önce, meşverete taalluk eden bir kaç düsturu nazara vermekte fayda mülahaza etmekteyim.

Evvelemerde, reyi alınan şahıs kendi arzu ve temennisini ibraza değil, hakikatın hükmünü izhara müteveccih olmalıdır. Müşaverede bir fikr-i ilmî ile hakikati ortaya çıkartmak ve ekseriyetin reyine ittiba etmek şarttır. Aksi halde, müşavere yerini, muhtelif hislerin müsademe ve cidaline terkeder; -Allah Korusun- inkıraz ve iftirakı müstelzim olur.

Cemaate taalluk eden meselelerin bir ferdin fikr-i inhisarına terk edilmesi, netice itibariyle, azim zararlara ve su-i zanlara sebebiyet vereceğinden, din-i İslam meşvereti emretmiştir. Nitekim Fahr-i Kâinat Efendimizin meleke-i maddiye ve maneviyesiyle bütün nâsın en ekmeli olduğu halde ashâbı ile müşavereye -Mintarafi'llah-memur olunması, ümmet için müşavereye riayetini lüzumunu açıkça göstermektedir. Evet, dâva arkadaşlarıyla istişare eden onların muhabbet ve teveccühünü kazandığı gibi, kendi kadr ve kıymetini de arttırmış olur.

Vahdet-i tedris, vahdet-i terbiye ve vahdet-i his ile hareket eden bir cemaatin meşveretinin elbette muzafferiyetle neticeleneceğinde şüphe yoktur. Bir kısım cemaatler hakikati akıl ile idrak ettikleri halde, hareketlerini hisse bina ederler. Neticede his akla hâkim olur. Bir cemaat ki his ile hareket edip aklın dizginini hissini

---

eline verirse, müzminleşmiş bir hastalığa ilaç nafi olmadığı gibi, böyle bir cemaata da meşveret hiç bir fayda sağlamaz.

Elhamdülillah, sizler gibi nümune-i imtisal, dar-ül fazilet ve kemâl olan Nur medresesinin talebelerinin meşvereti, kudsî hizmet ve gayretleri arttıracak, istidat ve kabiliyetlerin inkişafına, âli seciyelerin intişarına vesile olacaktır. Çünkü sizler meleke-i hissiye ile değil, haysiyet-i akliye ile meseleleri müzakare etmek kudretine sahiptir.

Mektubunuzda cevap istediğiniz hususlara gelince:

Değerli kardeşim, *“Her kemale bir noksan karıştırmak şu alem-i kevn-ü fesadın mukteziyatındandır.”* Bizler, her yönümüzle mükemmel değiliz. Hizmetimize taalluk eden meselelerde hakikati aramak ve isabet kaydetmek için meşverete muhtacız. Meşverette *-velev ki isabet etmese-* çoğunluğun reyine itibar etmek gerektir. Resul-ü Ekrem (A.S.M.) in kendi reyine muhalif olarak çoğunluğun reyine uyduğu bir vakiadır. Nitekim Uhud savaşından önce Hz.Peygamber (A.S.M.) savaş hakkında ashabiyle müşavere etmiş, kendi reyini Medine’de kalıp müşrikleri karşılamak iken, cemaatin ekseriyetinin reyine uymuştur. İstişarede Peygamberimizin (A.S.M.) reyini hilafına girilen savaşta bir kısım sahabelerin de Emr-i Nebeviye muhalefet ederek yerlerini terketmesiyle İslam ordusu dağılmış, başta Hz. Hamza olmak üzere, birçok güzide sahabe de şehit olmuştu. Hal böyle iken, Resul-i Ekrem (A.S.M.) in ashabını itham yerine takdir etmesi, kalplerini kırmak yerine, onlara iltifat etmesi, gayz ve hiddet ile itmek yerine, şefkat ve merhamet ile onları kendine çekmesi bizler için en büyük bir ders-i ibrettir. Cenab-ı Hak da bu mümtaz davranışı tekit ve sena makamında Al-i İmran suresi 159’uncu ayette şöyle buyurmaktadır:

“Şimdi, Allah-ü Tealadan bir rahmet sebebiyledir ki, onlara yumuşak davrandın ve eğer sen çirkin huylu, katı yürekli olsaydın, elbette etrafından dağılırlardı. Artık onları affet, onlar için istiğfarda bulun ve onlar ile iş hususunda müşavere et.”

Kur’an-ı Kerim bu ayet-i kerime ile bizlere önemli üç hayatî düsturu ders vermektedir:

1. Müminlerin birbirlerine karşı *-velev ki hata ve kusurları olsa bile-* yumuşak davranışlarını, cemaati muhafaza etmenin ancak bu tarz ile, yani kavli leyyin ile mümkün olabileceğini, katı, sert, kaba hareketlerin ise birlik ve dirliği bozup, tesanüd ve ittifakı dağıtacağını ders vermektedir.

2. Kur’an hadimlerinin birbirlerinin kusurlarını bağışlamalarını ve affetmelerini terğip etmektedir.

---

3. Cenab-ı Hak, bu âyet ile Resul-i Ekrem'ine ashabiyle meşvereti emretmektedir.

Uhud savaşından önce yapılan istişarede ashabın, reyinde isabet kaydetmediği malum olduğu halde savaşın sonunda Cenab-ı Hakkın Hz.Peygamber'e (A.S.M.) ashabiyle meşvereti beyan buyurmasında şu önemli nükte ortaya çıkmaktadır: Hüsn-ü niyet ile yapılan meşveretin neticesinde hata tebeyyün etse bile meşverete ittiba edenler mesul olmazlar. Mezkûr hakikatlere binaen, bu azim kudsi hizmeti muhafaza etmek için bazı fikrî fedakârlıklarda bulunmak gayet yerinde bir hareket olur. Hakkı bulduktan sonra ehakta ihtilaf edilmemelidir.

Âlicenap Kardeşim,

Bu ayet-i kerimenin tefsirinden anlaşılacağı üzere, bizlerin fikrimize uymayan her şeyi hemen reddetmek yerine, teenni ve sabır ile tahammül ve müsamaha ile hataları tashih etmemiz lâzım gelmektedir. Böyle bir asırda, böyle bir kudsî davanın hizmetine talib olanlar, ancak birbirlerinin kemâlat ve meziyetlerini tamim etmek ile dâva şuuruna erebilirler.

Unutmamak gerekir ki, birbirlerini çürütmeye çalışanlar hem kendilerini, hem dava arkadaşlarını zîşeref bir istikbalden mahrum ederler. Kardeşlerini ihtiram ile yâd edenler, hürmetle yâd olunurlar.
Hakşinas Kardeşim,

Sevda-yı kalbimiz, maşuka-yı vicdanımız hizmetimizdir, devamımızdır. Şahsımıza ve hizmetimize taalluk eden meselelerde kendi hakkımızda tecviz-i kusur etmememiz, fakat tesanüdün muhafazası için dava arkadaşlarının kusurlarını bağışlamamız hizmetimizin saâdet ve selameti için elzemdir.

Evet kardeşim, şu hizmetimiz ittihad ile kaimdir. İttihadın devamı insaf ve fazilet ile bağlıdır. Fazilet ittihadı vesile olmazsa o fazilet, fazilet değildir. Binaenaleyh, tesanüd ve muhabbeti perçinleyici bir ruh içerisinde hasr-ı gayret, hem mesleğimizin iktizası, hem de hissiyat-ı ruhaniyemizin icabatındandır. Çünkü hizmette kat' olunacak mesafe bu sırta taalluk etmektedir. Malum olduğu üzere, merkezi merkez eden muhitin intizamıdır. Muhitin eğilip bükülmesi merkezi bozduğu gibi, merkezdeki zerre miskal bir inhiraf da muhitte kapatılması fevkalâde müşkil gedikler açar. Katiyyen unutmamak gerektir ki, güzel tedbir ve hilm, bir cahili âlim kadar faydalı kılar, demiri altın yapar.

Evet, bazı başlarda kıymetli fikir bulunabilir, hatta niyeti de halis olabilir. Lâkin o fikir ve ihlâs şiraz-ı vahdetimize kuvvet ve himmet vermekle değer kazanabilir. Kardeşlerimizin meziyet ve kabiliyetleri ancak ittihad ile bir havuza dökülürse kemalât bostanları yeşerir. Eğer, ihtilaf ile bu havzın menfez ve delikleri açılırsa o vakit şûristana dağılıp diken ve yabancı ot olmaktan başka ne faide temin edebilir?

Kadirşinas Kardeşim,

Cemaattan maada tarik-i selamet yoktur. Muazzez Üstadımız **“Muhalefet aczden kaynaklanır.”** buyuruyor. Ekseriyetin reyine kuvvet vermek ve perçinleşip bir hizmet anlayışını zayıf düşürmemek için niza ve muhalefet kapısını kapatmak gerektir.

Aziz Kardeşim,

Hizmetimiz, âlemin her türlü tabakalarına yani âlem-i kâinat, âlem-i hayat, âlem-i insan, âlem-i ahirete taalluk eden şümullü bir hizmettir. Meseleleri değerlendirirken hizmetimizin kül ve külliyetini yani gayet geniş çerçevesini dikkate almak lâzımdır. Nazarımızı sadece bir iki cüzi meseleye takıp, hislerimizi de bir kısım mevzi meseleler üzerine teksif eder, düşünce ve anlayışımızı sadece o noktalara hasreder ve bu noktalardan hareketle haklı olduğumuzu dava edersek, o zaman hizmetin külliyetini görmemek gibi bir mütalaâ ile bir hata-yı azime düşebiliriz. Nazarını cüzi meselelere hasreden külliyeti idrak edemez.

Hamiyetli Kardeşim,

Hizmeti umum insanlara bakan muhteşem bir fabrikanın bir veya iki çarkındaki muvakkat arızayı gören kimsenin, o arızayı tamir etmek yerine, fabrikadan çekilip umum varidattan mahrum kalması kâr-ı akıl değildir.

Ebediyen nurun hakikatlarıyla merbut bir kalbin hizmetten elini çekmesi ne derece insan hissiyatını parçalarsa; hizmeti yıkacak, mevcut hizmet çarkını tahrip edecek tarzda menfi bir tavır takınmak da o derece hizmet-i imaniyeye zarar verir. Çok dikkat gerektir. Bazen bir damlada tufan, bir cümlede cihân nihan olur. Bu gibi durumlarda hamiyet-i diniye, afv ve mülayemet, temkin ve tedbir imdada yetişmezse, mesele his, vehim ve hayalin dağınık bulutları içerisinde mütalaâ edilebilir. Bu ahval de -Allah korusun- hiddet ve isyanları, yıkılış ve çöküşleri netice verebilir. O zaman sadırlar gayz ile dolar, fikirlerde inad ve taassup yerleşir. Gözler ve bakışlar hased kıvcımları saçar.

Bu hizmette her zaman teenni ve nezaket ile davranmak gerektir. Kalpler Allah'ın rızasıyla meşbu, zihinler de başka şeylerle kurulmamalıdır. Güler yüz, tatlı söz, kalp metaneti ve hatır hoşluğu ile fitne kapısını kapatıp, şeytanın tahribatına karşı kalp ve hissiyatımızı siper etmemiz gerekmektedir.

Resul-ü Ekrem (A.S.M.)in,

“Her ümmetin bir emini vardır. Ebu Ubeyde de benim ümmetimin eminidir.”

---

diye tebşir buyurduğu Hz. Übeyde'nin (R.A.), vefat-ı Nebevi'den sonraki kargaşalarda söylemiş oldukları şu sözler ne kadar ibretimiz, ne kadar düşündürücüdür:

“Ey Müslümanlar, kendi elinizle yapmış olduğunuz bir hizmeti, yine kendi elinizle yıkmayınız.”

Mazi bir kitaptır. İbret ve emsaller ile doludur. Bugün dünün aynıdır. Yeni bir şey yoktur. Değişen sadece renklerdir. İttihadını muhafaza edemeyen nice nice devlet, millet ve cemaatler yıkılıp hâk ile yeksan olmuşlardır.

Üstadımızın;

*“Kardeşlerimden rica ederim ki, sıkıntı veya ruh darlığından veya titizlikten veya nefis ve şeytanın desiselerine kapılmaktan veya şuursuzluktan, arkadaşlardan sudur eden fena ve çirkin sözleriyle birbirine küsmesinler ve **'Haysiyetime dokundu'** demesinler. Ben o fena sözleri kendime alıyorum. Damarınıza dokunmayın. Bin haysiyetiyetim olsa, kardaşlanmın mabeynindeki muhabbete ve samimiyete feda ederim.”*

sözleri kulağımda çınlamaktadır.

Evet, **“El insafü hayr'ül evsaf.”** İnsaf, vasıfların en hayırlısıdır.

İnsan, vicdana hizmet şuuriyle hâkim olabilir. Hizmette ileri, teveccühte geri olmak ehl-i hamiyetin şanındandır. Hz. Ebu Bekir'in (R.A.) hilafet ile ilgili olarak beyan buyurduğu,

“O senin ki, bu senindir denilir; o benimdir, diyenin değildir.”

hakikati bizlere en güzel bir mehenktir.

Hz. Ömer'in (R.A.) sahabeler içinde faziletmeab bir ferd-i feride söylemiş olduğu şu sözler, hepimiz için daima değerini muhafaza eden bir mizandır:

“Bu ümmetin keskin kılıcısın, eğilip de kesmez olma; bu ümmetin tatlı suyusun, acıyıp da bozulma.”

Cenab-ı Hak cümlemizi sökükler dikici, eksiklikleri ikmâl edici, yarık ve çatlakları kapatıcı, gedikleri seddedici, müşfik, munsif, müdebbir, müteyakkız hadimlerden eylesin. Âmin... **Bihürmeti Seyyidülmürselin.**

8 Mayıs 1980
Mehmed KIRKINCI